

Motion till riksdagen 2020/21:626

av **Per Schöldberg och Anders Åkesson (båda C)**

Stärkta möjligheter för medarbetarägda och kooperativa företag

---

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om höjda kunskaper om kooperativt företagande och ekonomiska föreningar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur stöd, rådgivning och nya finansieringsmodeller kan förbättras för att underlätta personalövertagande av företag exempelvis vid generationsskiften eller nedläggningar och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att kommunalt och statligt finansierad företagsrådgivning är heltäckande och neutral i förhållande till de olika associationsformerna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Upp emot var fjärde företagare i Sverige har för avsikt att sluta arbeta inom fem år, vilket betyder att hundratusentals företag står inför en generationsväxling. Cirka en fjärdedel av dessa riskerar att läggas ner för att det saknas arvtagare eller köpare. Med mer kunskap och bättre stöd skulle en större andel av dessa kunna räddas kvar i drift genom personalövertagande. I samband med personalövertagande behövs utbildning och finansieringslösningar.

Den 1 juli 2018 trädde den nya lagen om ekonomiska föreningar (prop. 2017/18:185) i kraft. Den nya lagen förenklar och förbättrar förutsättningar att bedriva kooperativt företagande och ekonomiska föreningar. Kooperativa företag är en viktig del av det svenska näringslivet och enbart de 100 största kooperativa företagen omsätter 400 miljarder kronor årligen och har cirka 100 000 anställda. Kooperativa företag har genom

sin affärsmodell inbyggda fördelar ur ett hållbarhetsperspektiv, men det finns också andra tydliga möjligheter som inte fullt ut tas tillvara idag.

Den kooperativa företagsformen är den snabbast växande företagsformen och har högt förtroende hos allmänheten; trots detta är associationsformen fortfarande omgärdad av okunskap och mytbildning. Den vanligaste myten är att ekonomiska föreningar och kooperativ inte är affärsmässiga eller vinstdrivande.

De studier som gjorts visar alla på behovet av att öka kunskapen om den kooperativa företagsformen. Statistiken om ekonomiska föreningar behöver utvecklas och anpassas för att göra den mer jämförbar med andra associationsformer och för att understödja forskning och utveckling på området. Andra länder, som Frankrike, Italien och Storbritannien, ligger före Sverige med lagstiftning som uppmuntrar och utvecklar ekonomiska föreningar och den kooperativa företagsformen.

Den ekonomiska föreningen har en självklar plats i vårt moderna samhälle. Med den nya teknikens möjligheter har delningsekonomin, där människor är medskapare och undanröjer mellanhänder, fått ett uppsving. Många vittnar dock om behovet av tydligare spelregler kring delningsekonomin. Genom att bilda en ekonomisk förening skapas en demokratisk och organisatorisk struktur för hur nyttorna kan fördelas och lagar och regler ska följas, utan att den bärande idén om medskapande går förlorad.

Internationellt sett finns det tydligare politiska initiativ för personalövertagande vid företagsnedläggning. I Frankrike exempelvis har man infört att medarbetare har förköpsrätt på företag som hotas av nedläggning. Konkursförvaltare och andra professioner utbildas i hur man transformerar företag till kooperativa lösningar. Dessutom har man infört finansiella incitament. Detta har lett till över 100 medarbetarövertaganden av företag, som alternativ till nedläggning. Antalet medarbetarägda kooperativ har ökat med 15 % mellan åren 2008 och 2012, och antalet anställda i denna associationsform ökade med 7 %, detta under finanskrisåren. 2012 fanns det 2 165 medarbetarägda kooperativ med 43 860 anställda i Frankrike. I Storbritannien har man antagit en så kallad ”blue print for British business to become employee-owned”. Detta tillsammans med justeringar i skattelagstiftning har underlättat personalövertagande.

För att samhället ska kunna dra nytta av de specifika fördelar som finns med kooperativt företagande behöver dock kunskapen om associationsformen höjas. En relativt snabb åtgärd kan vara att ta fram en kortfattad information om vad den nya lagen betyder och säkerställa att kommunernas näringslivskontor och nyföretagarcentrum förses med kunskap om möjligheterna och fördelarna med att driva företag i form av ekonomisk förening. Om du bestämmer dig för att starta ett företag, men inte har valt vilken associationsform som passar dig och din affärsmodell kommer den information du får ha aktiebolagsformen som norm.

Coompanion ger rådgivning till kooperativ och ekonomiska föreningar och får stöd av Tillväxtverket, men de finns oftast inte med i det lokala näringslivsutvecklingsarbetet. Om kommunala och statliga medel går till företagsrådgivning lokalt bör den åtminstone vara heltäckande och neutral i förhållande till de olika associationsformerna. Det är den inte idag.